

До 120-річчя з дня народження
відомого українського міколога
професора Марії Яківни Зерової

<https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.03.154>

RESEARCH ARTICLE

Деякі зміни до списку видів грибів, включених до Червоної книги України

Василь П. ГЕЛЮТА , Марія О. ЗИКОВА* , Віра П. ГАЙОВА , Микола П. ПРИДЮК ,
Марія В. ШЕВЧЕНКО

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, вул. Терещенківська 2, Київ 01601, Україна

Abstract. The *Red Data Book of Ukraine* is an official national Red List of threatened species of plants, animals and fungi that are protected by law in Ukraine. This state document contains information about the current status of these species, threats and measures for their conservation and reproduction. According to the Law of Ukraine *On the Red Book Data of Ukraine*, the Cabinet of Ministers of Ukraine provides official publication of the printed version of the *Red Data Book of Ukraine* at least once a decade. In 2021, based on the results of the studies carried out over the past decade, the list of fungi in the *Red Data Book of Ukraine* was extended to include twenty more species (*Amylocystis lapponica*, *Battarrea phalloides*, *Butyriboletus appendiculatus*, *B. fechtneri*, *B. fuscoroseus*, *B. subappendiculatus*, *Chalciporus rubinus*, *Hemileccinum depilatum*, *Hericium erinaceum*, *Kavinia alboviridis*, *Montagnea radiosa*, *Mythicomycetes corneipes*, *Phellinidium ferrugineofusum*, *Plectania melastoma*, *Poronia punctata*, *Rubroboletus lupinus*, *R. rhodoxanthus*, *R. rubrosanguineus*, *R. satanas*, and *Suillus plorans*), while nine species of fungi were excluded for various reasons (*Anthurus archeri*, *Clathrus ruber*, *Entoloma nidorosum*, *Gyromitra slonevskii*, *Laricifomes officinalis*, *Morchella steppicola*, *Mutinus ravenelii*, *Phallus duplicatus*, and *Pseudocolus fusiformis*). The article provides brief information and original photographs of the added twenty species of fungi of national conservation concern.

Keywords: *Ascomycota*, *Basidiomycota*, conservation, rare fungi, Red List, threatened species

Article history. Submitted 02 May 2022. Revised 26 May 2022. Published 29 June 2022

Citation. Heluta V.P., Zykova M.O., Hayova V.P., Prydiuk M.P., Shevchenko M.V. 2022. An update to the species list of fungi in the *Red Data Book of Ukraine*. *Ukrainian Botanical Journal*, 79(3): 154–168. [In Ukrainian.] <https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.03.154>

Affiliation. M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, 2 Tereshchenkivska Str., Kyiv 01601, Ukraine: V.P. Heluta, M.O. Zykova, V.P. Hayova, M.P. Prydiuk, M.V. Shevchenko

*Corresponding author (e-mail: zykova.masha@gmail.com)

Відповідно до українського законодавства, Червона книга України є офіційним державним документом, який містить перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу в межах України, а також узагальнені відомості про сучасний стан цих видів і заходи щодо їхнього збереження та відтворення. Рішення про включення видів до

Червоної книги України приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища. Кабінет Міністрів України забезпечує офіційне видання та розповсюдження Червоної книги України принаймні раз на 10 років (Закон України про Червону книгу України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>). Зазначимо,

© 2022 V.P. Heluta, M.O. Zykova, V.P. Hayova, M.P. Prydiuk, M.V. Shevchenko. Published by the M.G. Kholodny Institute of Botany, NAS of Ukraine. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited

що переліки видів різних груп організмів, які перебувають під загрозою і включені до Червоної книги України, не є догмою, у разі необхідності вони можуть коригуватися. Однак існує традиція вносити зміни до переліків напередодні створення нового видання.

Гриби є невід'ємною і важливою частиною біоти. До них належать як поширені, так і дуже рідкісні види, що реєструвалися в Україні обмежену кількість разів, а деякі навіть відомі лише з одного чи кількох локалітетів. Звичайно, всі рідкісні види, яких виявилось доволі багато, неможливо включити до Червоної книги. Однак мікологами України здійснюється пошук нових локалітетів таких видів та проводиться оцінка стану їхніх популяцій. Значна частина рідкісних видів грибів трапляється виключно чи переважно в межах природних біотопів, які перебувають під загрозою через скорочення їхніх площ. Для таких видів грибів, що також потребують охорони, мікологи проводять збір інформації та аналіз змін чисельності їхніх популяцій в Україні. Багато представників грибного царства належать до цінних їстівних видів, плодове тіла яких традиційно збираються з метою вживання в їжу. При цьому для рідкісних з них виникає загроза повного знищення. Тому вони також стають об'єктом спостереження українських мікологів, і при встановленні такої загрози чи значного погіршення стану популяцій ці види пропонуються для загальнодержавної чи регіональної охорони.

У третьому виданні "Червоної книги України" (Chervona..., 2009) гриби були представлені 57 видами. Однак після виходу її у світ минуло понад десятиліття. За цей час була накопичена значна нова інформація про рідкісні види та здійснена переоцінка стану їхніх популяцій. З різних причин було запропоновано виключити з Червоної книги 9 видів. Це *Anthurus archeri* (Berk.) Fisher, *Clathrus ruber* Pers., *Entoloma nidorosum* (Fr.) Qué., *Gyromitra slonevskii* V.P. Heluta, *Laricifomes officinalis* (Vill.: Fr.) Kotl. & Pouzar, *Morchella steppicola* Zerova, *Mutinus ravenelii* (Berk. & M.A. Curtis) E. Fisch., *Phallus duplicatus* Bosc та *Pseudocolus fusiformis* (E. Fischer) Lloyd. Зазначимо, що для чотирьох з них (*A. archeri*, *C. ruber*, *M. ravenelii* та *Ps. fusiformis*) встановлено заносний характер (Dudka et al., 2018; Heluta, Zykova, 2018, 2019), причому *A. archeri* та *M. ravenelii* дуже добре пристосувалися до умов України і зараз інтенсивно розширюють свій ареал, як це часто трапляється з чужорідними видами. *Entoloma*

nidorosum, *G. slonevskii* і *M. steppicola* виявилися доволі поширеними в Україні видами, яким не загрожує небезпека знищення (Heluta, 2017; Dudka et al., 2018). *Laricifomes officinalis* і *Ph. duplicatus* включені в Червону книгу помилково: для першого з них не було виявлено жодного достовірного джерела про його реєстрацію в Україні (Hayova et al., 2019), а другий був визначений неправильно і є формою звичайного *Ph. impudicus* L.

У той же час мікологами, також із залученням тисяч громадян України через соціальні мережі, насамперед учасників групи "Гриби України" у фейсбуці (<https://www.facebook.com/groups/Hryby.Ukrayiny>), зібрана достовірна інформація про загрози низці видів грибів, які не були включені до Червоної книги (Frankivskyi, 1963; Heluta, 2012; Makarenko, 2013; Biketova, Heluta, 2015; Prydiuk, 2015; Akulov et al., 2017; Shevchenko, 2017; Zykova, 2018; Heluta et al., 2019). Після аналізу цих відомостей на розгляд Національній комісії з питань Червоної книги України було запропоновано 20 видів. Усі вони були рекомендовані Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля) для включення до Червоної книги. Дана пропозиція реалізована наказом цього державного органу від 15 лютого 2021 року № 111 "Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ)" (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-21#Text>). Отже, до Червоної книги України були включені такі види: *Amylocystis lapponica* (Romell) Bondartsev & Singer, *Battarrea phalloides* (Dicks.) Pers., *Butyriboletus appendiculatus* (Schaeff.) D. Arora & J.L. Frank, *B. fechtneri* (Velen.) Arora & J.L. Frank, *B. fuscoroseus* (Smotl.) Vizzini & Gelardi, *B. subappendiculatus* (Dermek, Lazebn. & J. Veselský) Arora & J.L. Frank, *Chalciporus rubinus* (W.G. Sm.) Singer, *Hemileccinum depilatum* (Redeuilh) Šutara, *Hericium erinaceum* (Fr.) Pers., *Kavinia alboviridis* (Morgan) Gilb. & Budington, *Montagnea radiosa* (Pall.) Šebek, *Mythicomycetes corneipes* (Fr.) Redhead & A.H. Sm., *Phellinidium ferrugineofuscum* (P. Karst.) Fiasson & Niemelä, *Plectania melastoma* (Sowerby) Fuckel, *Poronia punctata* (L.) Fr., *Rubroboletus lupinus* (Fr.) Costanzo, Gelardi, Simonini & Vizzini, *R. rhodoxanthus* (Krombh.) Kuan Zhao & Zhu L. Yang, *R. rubrosanguineus* (Cheype) Kuan Zhao & Zhu L. Yang, *R. satanas* (Lenz) Kuan Zhao & Zhu L. Yang та *Suillus plorans* (Rolland) Kuntze. Оскільки

наказ міністерства – це документ, який не може містити багато інформації про включені до нього об'єкти, у цій статті ми поставили завдання зробити доступними для широкого загалу докладніші відомості про згадані 20 рідкісних видів грибів. Такі наші дії цілком відповідають вимогам Закону України про Червону книгу України, зокрема її Статті 12.

***Anylocystis lapponica* (Romell) Bondartsev & Singer in Singer, Mycologia 36(1): 67. 1944 – амилоцистіс лапландський (рис. 1, А)**

Належить до родини *Dacryobolaceae* (*Polyporales*, *Basidiomycota*). Дереворуйнівний сапротроф, трапляється у хвойних пралісах на крупномірних повалених стовбурах ялини. В Україні цей гриб збирав чеський міколог А. Пілат ще у 1936–1937 рр. у Карпатах (Закарпатська обл.) у двох місцезнаходженнях (Pílát, 1940). Зібрані ним 19 зразків зберігаються в гербарії Національного музею в Празі (PR) (як *Leptoporus lapponicus* (Romell) Pílát). Вид рідкісний в Європі, є індикатором старовікових ялинових лісів. Внесений до червоних списків грибів Болгарії, Естонії, Норвегії, Польщі, Росії, Словаччини, Фінляндії, Хорватії, Чехії та Швеції (Distribution..., 2015). Як вид, що перебуває під загрозою зникнення в Європі, наводиться у списку 33 видів грибів, запропонованих для включення в Додаток I до Бернської конвенції (Dahlberg, Croneborg, 2003). Проте *A. lapponica* – циркумбореальний вид, значно більше поширений у Північній Америці, тому на глобальному рівні оцінений як такий, що перебуває під найменшою загрозою – LC (Least Concern) (Dahlberg, Ainsworth, 2019). Оскільки після зазначених вище зборів А. Пілата в першій половині ХХ ст. упродовж наступних понад 80 років цей вид в Україні не було знайдено, його включено до Червоної книги України як зниклий. Проте в 2021 р. вдалося виявити нове місцезнаходження цього гриба на території Українських Карпат (усне повідомлення О.М. Богославця). Отже, надалі вид потребуватиме подальших спостережень для уточнення його природоохоронного статусу.

***Battarrea phalloides* (Dicks.) Pers., Syn. meth. fung. (Göttingen) 1: xiv, 129. 1801 – баттаррея веселкоподібна (рис. 1, В)**

Належить до родини *Agaricaceae* (*Agaricales*, *Basidiomycota*). Нагрунтовий сапротроф, ксеротермофільний вид. Трапляється поодиноким на степових ділянках, остепнених луках, піщаних

дюнах, а також у лісосмугах, на освітлених галявинах лісових насаджень тощо. В Україні відомий з Криму (Південний берег і Кримський Лісостеп), а також із степової та лісостепової зон, загалом із близько 12 місцезнаходжень, причому половина з його знахідок припадає на період із кінця ХІХ ст. до 1970 р. (Valz, Rishavi, 1871; Sredinskiy, 1872–1873; Frankivskiy, 1963; Wasser, 1971; Zerova et al., 1979; Akulov et al., 2017). Вид рідкісний в Європі, включений до червоних списків грибів Австрії, Болгарії, Великої Британії, Іспанії, Німеччини, Північної Македонії, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, Словаччини, Туреччини, Угорщини, Франції, Чехії, а також запропонований для оцінки на глобальному рівні (http://iucn.ekoo.se/iucn/species_view/159853/). Вважається індикатором аридних і семіаридних біотопів (Distribution..., 2015). *Battarrea phalloides* має широке загальне поширення (наводиться для 64 країн світу), однак для цього гриба характерна дуже обмежена кількість локалітетів і здебільшого поодинокі плоди тіла. Категорія виду – вразливий.

***Butyriboletus appendiculatus* (Schaeff.) D. Arora & J.L. Frank, Mycologia 106(3): 466. 2014 – яєшник укорінений (рис. 1, С)**

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Приурочений переважно до світлих теплих рівнинних або передгірних листяних, рідше мішаних з сосною лісів, зростає під кленом, липою, в'язом, грабом, буком, іноді під дубом, на лужних ґрунтах. Трапляється поодиноким, рідше невеликими групами, зрідка. В Україні відомо лише 19 його місцезнаходжень (Автономна Республіка Крим, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька та Чернівецька обл.). Охороняється в Карпатському біосферному заповіднику, Карадазькому і Ялтинському гірсько-лісовому природних заповідниках, Природному заповіднику "Мис Март'ян", національних природних парках "Вижницький", "Гомільшанські ліси" та "Гуцульщина". Відомий в Європі та Північній Африці. Включений до червоних списків грибів Бельгії, Данії, Норвегії, Румунії, Сербії, Словаччини, Угорщини, Франції, Чехії та Швеції, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Šutara et al., 2009; European..., 2010). Цінний їстівний гриб, через що знищується населенням. Категорія виду – вразливий.

Рис. 1. Види грибів, включені до Червоної книги України в 2021 р. А: *Amylocystis lapponica*; В: *Battarrea phalloides*; С: *Butyriboletus appendiculatus*; D: *B. fechtneri*; E: *B. fuscroseus*; F: *B. subappendiculatus*; G: *Chalciporus rubinus*; H: *Hemileccinum depilatum*; I: *Hericium erinaceus*; J: *Kavinia alboviridis* (фото: А, О. Богославець; В, В. Ісіков; С, С. Козлан; D, Н. Холод; E, Р. Рязанцев; F, С. Козлан; G, В. Дуфинець; H, Н. Марисик; I, О. Капошкін; J, М. Шевченко)

Fig. 1. Species of fungi added to the Red Data Book of Ukraine in 2021. A: *Amylocystis lapponica*; B: *Battarrea phalloides*; C: *Butyriboletus appendiculatus*; D: *B. fechtneri*; E: *B. fuscroseus*; F: *B. subappendiculatus*; G: *Chalciporus rubinus*; H: *Hemileccinum depilatum*; I: *Hericium erinaceus*; J: *Kavinia alboviridis* (photo by: A, O. Bohoslavets; B, V. Isikov; C, S. Kozlan; D, N. Kholod; E, R. Ryazantsev; F, S. Kozlan; G, V. Dufynets; H, N. Marysyk; I, O. Kaposhkin; J, M. Shevchenko)

***Butyriboletus fechtneri* (Velen.) Arora & J.L. Frank, Mycologia 106(3): 466. 2014 – яєшник Фехтнера** (рис. 1, D)

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Трапляється в дубово-букових та рідше чистих букових лісах, під дубом і буком, поодинокі, зрідка. В Україні відомо лише вісім достовірних його місцезнаходжень (Автономна Республіка Крим, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька обл.). Охороняється в Природному заповіднику "Розточчя", Галицькому національному природному парку та Національному природному парку "Гуцульщина". Відомий в Європі, на Кавказі, Далекому Сході. Скрізь вважається рідкісним видом, включений у червоні списки грибів Австрії, Бельгії, Болгарії, Великої Британії, Данії, Естонії, Іспанії, Литви, Македонії, Нідерландів, Німеччини, Сербії, Словаччини, Угорщини, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії та Швеції, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Karadelev, 2000; Lukić, 2009; Šutara et al., 2009; Assyov et al., 2010; European..., 2010). Цінний їстівний гриб, через що знищується населенням. Категорія виду – зникаючий.

***Butyriboletus fuscoroseus* (Smotl.) Vizzini & Gelardi in Vizzini, Index Fungorum 162: 1. 2014 – яєшник темно-рожевий** (рис. 1, E)

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Дуже рідкісний термофільний вид, приурочений до світлих широколистяних лісів. Трапляється під дубом, буком або каштаном, поодинокі, дуже рідко, плодоносить спорадично. В Україні відомо лише десять його місцезнаходжень (Вінницька, Закарпатська, Хмельницька та Чернівецька обл.). Охороняється в Карпатському біосферному заповіднику. Відомий переважно з країн Південної та Центральної Європи, у північних її регіонах, очевидно, не трапляється. Включений у червоні списки грибів Великої Британії, Франції, Чехії та Швейцарії, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Holec, Beran, 2006; Šutara et al., 2009; European..., 2010). Добрий їстівний гриб, через що знищується населенням. Категорія виду – зникаючий.

***Butyriboletus subappendiculatus* (Dermek, Lazebn. & J. Veselský) Arora & J.L. Frank, Mycologia 106(3): 470. 2014 – яєшник гірський** (рис. 1, F)

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Трапляється переважно в гірських

хвойних, дуже рідко мішаних лісах, під ялиною або ялицею, на некарбонатних ґрунтах, поодинокі, зрідка. В Україні відомо 13 його місцезнаходжень (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька обл.). Охороняється лише в Природному заповіднику "Горгани" (Горганське відділення). Відомий тільки в деяких країнах Європи. Включений до червоних списків грибів Австрії, Норвегії, Словаччини, Франції та Чехії, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Šutara et al., 2009; European..., 2010). Добрий їстівний гриб, через що знищується населенням. Категорія виду – зникаючий.

***Chalciporus rubinus* (W.G. Sm.) Singer, Persoonia 7(2): 319. 1973 – решетняк карміново-червоний** (рис. 1, G)¹

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Приурочений до мішаних лісів (березово-соснових), трапляється також у старих парках, садах, по берегах річок, переважно під дубом та липою, але його можна знайти і під березою, глором, буком, каштаном, падубом, бузом, ясенем та сосною, на ґрунті, іноді на сильно розкладених дубових пенях (Kochunova, 2009; Halama, Szyruła, 2010; Biketova, Heluta, 2015). Плодові тіла розвиваються поодинокі, рідше невеликими групами по 2–3 екземпляри. В Україні відомо лише чотири місцезнаходження (Вінницька, Дніпропетровська, Львівська та Харківська обл.). Виявлений переважно поза межами території природно-заповідного фонду, однак є одна знахідка з Національного природного парку "Сколівські Бескиди". Належить до видів з широким євразійським ареалом, але дуже незначною частотою трапляння. Включений у червоні списки грибів ряду європейських країн Бельгії, Болгарії, Великої Британії, Іспанії, Латвії, Нідерландів, Німеччини, Угорщини, Хорватії та Чехії, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (European..., 2010). Їстівність гриба не відома, але він збирається чи пошкоджується населенням просто з інтересу, як надзвичайно красивий гриб. Категорія виду – зникаючий.

***Hemileccinum depilatum* (Redeuilh) Šutara, Czech Mycol. 60(1): 55. 2008 – напівборовик ямчастий** (рис. 1, H)

¹ У наказі Міндовкілля вид подано як *Rubinoboletus rubinus* (W.G. Sm.) Pilát & Dermek (рубіномоховик карміново-червоний), однак зараз ця назва визнається синонімом до *Chalciporus rubinus* (W.G. Sm.) Singer.

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Трапляється переважно в листяних лісах, головним чином під грабом, на лужних ґрунтах, поодинокі, дуже рідко. В Україні відомо лише 18 його місцезнаходжень (Автономна Республіка Крим, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Тернопільська, Хмельницька та Черкаська обл.). Охороняється в Карпатському біосферному заповіднику, Природному заповіднику "Мис Мартьян" та Національному природному парку "Подільські Товтри". Відомий у Західній і Центральній Європі та Азії (лише Азербайджан і Туреччина). Включений до червоних списків грибів Бельгії, Болгарії, Великої Британії, Польщі, Франції, Хорватії та Чехії, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Holec, Beran, 2006; Šutara et al., 2009; Gyosheva et al., 2006; Ainsworth et al., 2013; Assyov, Denchev, 2015; European..., 2010; https://www.grzyby.pl/gatunki/Boletus_depilatus.htm#GREJ). Їстівний гриб низької якості через його неприємний запах, однак збирається населенням разом з іншими болетовими грибами. Категорія виду – вразливий.

***Hericium erinaceus* (Bull.) Pers., Comm. fung. clav. (Lipsiae): 27. 1797 – герицій їжаківий** (рис. 1, I)

Належить до родини *Hericiaceae* (*Russulales*, *Basidiomycota*). Розвивається на стовбурах мертвих, іноді живих листяних дерев (факультативний паразит). Віддає перевагу дубу та буку, проте часом трапляється і на інших листяних породах (вільсі, грабі, кінському каштані, осиці, платані тощо). Приурочений переважно до листяних лісів (як рівнинних, так і гірських), проте його знаходять і в мішаних лісах, часом у містах та селищах (алеї, парки). Плодові тіла розвиваються поодинокі або невеликими зростками, гриб трапляється рідко. В Україні відомо всього 17 його місцезнаходжень (Автономна республіка Крим, Закарпатська, Київська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Тернопільська і Хмельницька обл.). Охороняється в Карпатському біосферному та Кримському природному заповідниках, а також у національних природних парках "Синевир" та "Сколівські Бескиди". Відомий в Європі, Азії, Північній та Південній Америці, а також Австралії. Включений до червоних списків грибів Австрії, Бельгії, Болгарії, Великої Британії, Люксембурга, Нідерландів, Німеччини, Північної Македонії, Польщі, Росії, Сербії, Словаччини,

Угорщини, Франції, Чехії, Швейцарії та Швеції. Охороняється законом у Великій Британії, Польщі, Сербії, Словенії, Угорщині, Хорватії та Швеції (Arnolds, 1989; Lista roślin..., 1992; Gyosheva et al., 2006; http://iucn.ekoo.se/iucn/species_view/356812/). Крім того, він входить до списку з 33 видів грибів, які були запропоновані до внесення в Бернську конвенцію з захисту європейських природних угруповань. Цінний їстівний гриб, має лікувальні властивості, через що знищується населенням. Категорія виду – зникаючий.

***Kavinia alboviridis* (Morgan) Gilb. & Budington, J. Ariz. Acad. Sci. 6(2): 95. 1970 – кавінія біло-зелена** (рис. 1, J)

Належить до родини *Lentariaceae* (*Gomphales*, *Basidiomycota*). Рoste на опалій деревині листяних і хвойних порід у листяних, мішаних та хвойних лісах. Трапляється вкрай рідко, формує поодинокі базидіоми на одиничному субстраті. В Україні виявлений лише в 2016 р. у двох локалітетах (Чернігівська обл.). Охороняється в Ічнянському національному природному парку (Shevchenko, 2017). Відомий в Європі, Азії, Африці, Північній та Південній Америці (Gilbertson, Budington, 1970; Hjørtstam, Larsson, 1994; Maekawa, 2002; Bernicchia, Gorjón, 2010; Bitew, Ryvarde, 2011; Ezhov, Zmitrovich, 2015; Kout, Hajšmanová, 2015). По всьому ареалу трапляється доволі рідко, тому охороняється в багатьох країнах Європи. У Червоному списку Чехії віднесений до видів із созологічним статусом EX (Extinct) (довгий час на території Чехії вважався зниклим, однак починаючи з 2009 р. з'являються повідомлення про нові знахідки цього виду; очевидно, що його природоохоронний статус у цій країні буде переглянуто) (Kout, Hajšmanová, 2015), у Македонії та Естонії має статус EN (Endangered) (Kout, Hajšmanová, 2015; Saar et al., 2019), у Норвегії, Фінляндії та Швеції – NT (Near Threatened) (Brandrud et al., 2006; Rassi et al., 2010; Westling, 2015), а також внесений до регіональних червоних книг Росії в республіках Карелія (належить до 4 категорії з невизначеним статусом) та Комі (3 категорія, рідкісний) (Ezhov, Zmitrovich, 2015). Руйнівник деревини, спричинює білу гниль, неїстівний. Категорія виду – вразливий.

***Montagnea radiosa* (Pall.) Šebek, Česká Mykol. 8(3): 144. 1954 – монтанея промениста (піщана)** (рис. 2, A)

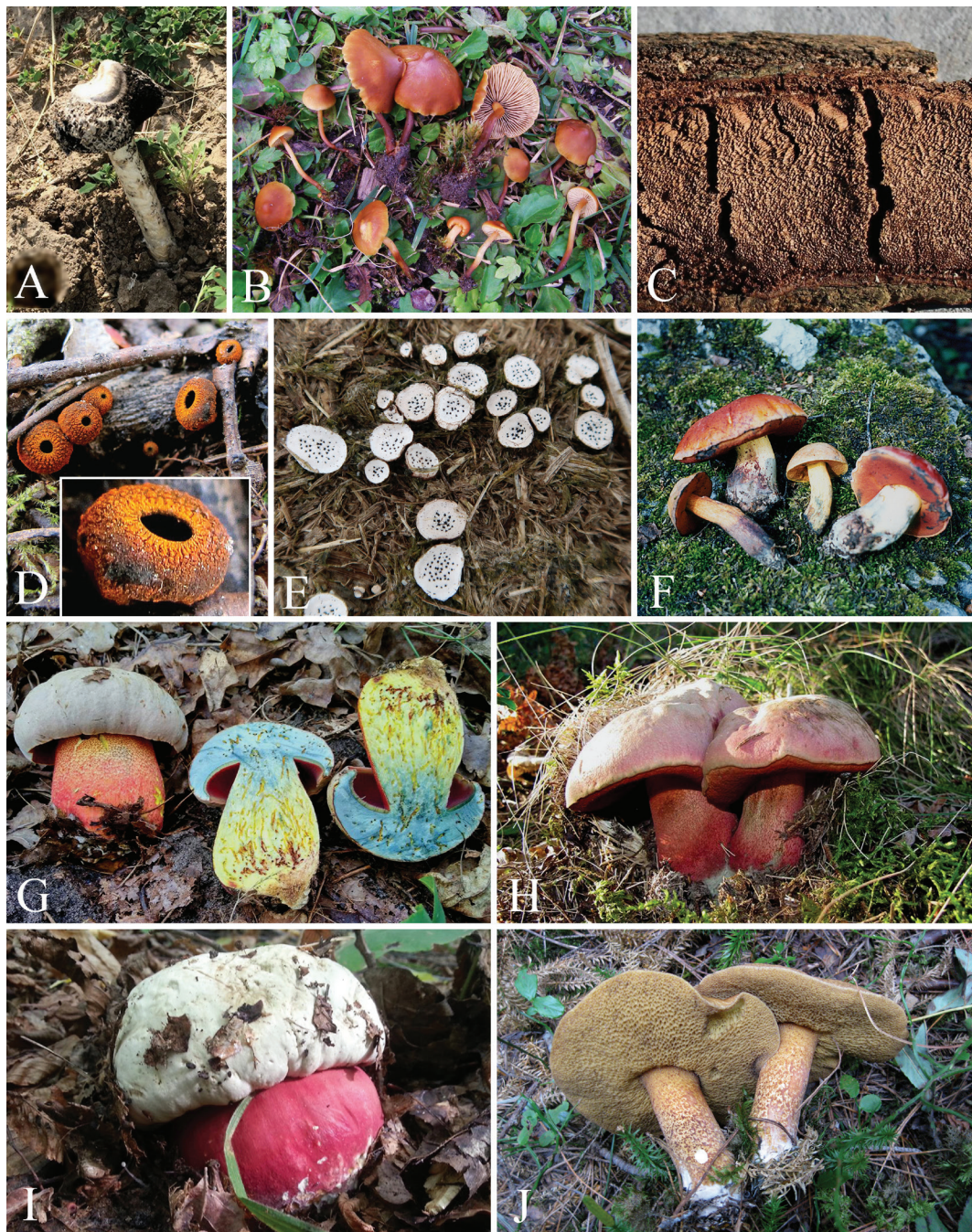

Рис. 2. Види грибів, включені до Червоної книги України в 2021 р. А: *Montagnea radiosa*; В: *Mythicomycetes corneipes*; С: *Phellinidium ferrugineofuscum*; D: *Plectania melastoma*; E: *Poronia punctata*; F: *Rubroboletus lupinus* (більші плодові тіла, два менші належать до *Suillellus luridus*); G: *R. rhodoxanthus*; H: *R. rubrosanguineus*; I: *R. satanas*; J: *Suillus plorans* (фото: А, В. Панчук; В, М. Придюк; С, М. Шевченко; D, С. Козлан; Е, Н. Сичак; F, В. Гелюта; G, Л. Прокопова; H, С. Козлан; I, О. Недокушев; J, В. Гелюта)

Fig. 2. Species of fungi added to the Red Data Book of Ukraine in 2021. A: *Montagnea radiosa*; B: *Mythicomycetes corneipes*; C: *Phellinidium ferrugineofuscum*; D: *Plectania melastoma*; E: *Poronia punctata*; F: *Rubroboletus lupinus* (larger fruiting bodies, two smaller ones belong to *Suillellus luridus*); G: *Rubroboletus rhodoxanthus*; H: *Rubroboletus rubrosanguineus*; I: *Rubroboletus satanas*; J: *Suillus plorans* (photo by: A, V. Panchuk; B, M. Prydiuk; C, M. Shevchenko; D, S. Kozlan; E, N. Sychak; F, V. Heluta; G, L. Prokopova; H, S. Kozlan; I, O. Nedokushev; J, V. Heluta)

Належить до родини *Agaricaceae* (*Agaricales*, *Basidiomycota*). Ксеротермофільний вид. Трапляється переважно на піщаних ґрунтах у степах, напівпустелях, на остепнених луках, пасовищах, піщаних дюнах тощо. В Україні відомий зі степового Криму, а також з окремих локалітетів у степовій та лісостеповій зонах материкової частини країни, загалом із близько 15 місцезнаходжень (Zerova, 1956; Wasser, 1971; Zerova et al., 1979; Karpenko, 2004; Korzhenevskiy et al., 2002; Sarkina, 2003, 2004; Prydiuk, 2005; Prudenko, Dzhahan, 2008; Babenko et al., 2013; Makarenko, 2013). В Європі цей вид є рідкісним, включеним до червоних списків грибів Австрії, Іспанії, Мальти, Німеччини, Польщі, Росії, Румунії, Словаччини, Угорщини, Чехії (Distribution..., 2015). Через широке загальне поширення він був оцінений на глобальному рівні як такий, що перебуває під найменшою загрозою – LC (Least Concern) (Kaľucka, 2019), однак для нього характерними є диз'юнктивний ареал, дуже обмежена кількість локалітетів і здебільшого поодинокі плодові тіла. Вид перебуває під загрозою руйнування його природних місцезростань. Категорія виду – вразливий.

***Mythicomycetes corneipes* (Fr.) Redhead & A.H. Sm. in Redhead, Ammirati, Norvell, Vizzini & Contu, Mycotaxon 118: 456. 2011 [2012] – мітікоміцес рогоніжковий** (рис. 2, В)

Належить до родини *Mythicomycetaceae* (*Agaricales*, *Basidiomycota*). Зростає на фрагментах гнилої деревини та інших рослинних залишках (здебільшого похованих у ґрунті), часто серед моху. Досить холодо- та вологолюбний вид, приурочений до обводнених, часто заплавних, лісів, переважно листяних і мішаних, нерідко трапляється в заростях вільхи на берегах струмків. Зростає поодинокі або невеликими групами. В Україні відоме єдине його місцезнаходження (Івано-Франківська обл.) (Prydiuk, 2015). Охороняється в Національному природному парку "Верховинський". Відомий в Європі та Північній Америці, причому на Європейському континенті вкрай рідкісний (Castellano et al., 2003; Huntinen, Vauras, 1992; Palamarchuk, 2009; Strittmatter, Oberhauer, 2013). Основною загрозою для нього, очевидно, є знищення природних місцезростань. Категорія виду – вразливий.

***Phellinidium ferrugineofusum* (P. Karst.) Fiasson & Niemelä, Karstenia 24(1): 26. 1984 – феллінідіум іржаво-бурий** (рис. 2, С)

Належить до родини *Hymenochaetaceae* (*Hymenochaetales*, *Basidiomycota*). Ростає у хвойних лісах на відмерлій крупномірній деревині хвойних порід (найчастіше ялини та сосни). Трапляється рідко, формує поодинокі базидіоми. Є індикатором старих мало порушених хвойних лісів і розвивається виключно на деревині великого діаметру (Niemelä, 2005). В Україні відомий лише за кількома місцезростаннями (Чернігівська, Закарпатська та Херсонська обл.) (Pilát, 1940; Wasser, Soldatova, 1977; Shevchenko, 2018). Охороняється в Карпатському біосферному заповіднику (Dudka et al., 2019), Ічнянському національному природному парку (Shevchenko, 2018) та Національному природному парку "Синевир" (Dudka et al., 2019). У світі поширений в Європі, Азії та Північній Америці (Bondartseva, Parmasto, 1986). Включений до червоних списків грибів Словаччини зі статусом EN (Endangered) (Lizoň, 2001), Німеччини – EX (Extinct) та Швеції – NT (Near Threatened) (Westling, 2015). Руйнівник деревини, спричинює білу гниль, неістинний. Належить до категорії вразливих видів, що в Україні знаходяться на південній межі свого ареалу.

***Plectania melastoma* (Sowerby) Fuckel, Jb. nassau. Ver. Naturk. 23-24: 323. 1870 [1869-70] – плектанія чорніюча** (рис. 2, D)

Належить до родини *Sarcosomataceae* (*Pezizales*, *Ascomycota*). Зростає на фрагментах деревини, здебільшого похованих у ґрунті, розвивається у вологих місцях, часто неподалік потічків і річок (Glejdura et al., 2011). Трапляється невеликими групами, рідко. В Україні відомо три місцезнаходження (Київська та Івано-Франківська обл.) (Zykova, 2018). Відомий в Європі (Dennis, 1978; Spooner, 2002; Škubla, 2003; Lukács, Makai, 2004; Gierczyk et al., 2010; Glejdura et al., 2011; Friebes, Wendelin, 2015), Північній Америці (Miller, Miller, 1994; Medel, Chacón, 2000), Азії (Zhuang, Wang, 1998; Xu, 2000; Akata et al., 2012; Nagasawa, Nakanishi, 2017), Австралії та Новій Зеландії (Rifai, 1968; Discover Life, 2018). Включений до червоних списків грибів Данії, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Словаччини, Фінляндії, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії, Швеції (Winterhoff, Krieglsteiner, 1984; Schnittler, 1996; Bendiksen et al., 1998; Lizoň, 2001; Rassi et al., 2001; Holec, Beran, 2006; Wojewoda, Ławryniewicz, 2006; European ..., 2010). Основною

загрозою для нього є знищення природних місцезростань. Категорія виду – вразливий.

***Poronia punctata* (L.) Fr., Summa veg. Scand., Sectio Post. (Stockholm): 382. 1849 – поронія крапчаста** (рис. 2, E)

Належить до родини *Xylariaceae* (*Xylariales*, *Ascomycota*). Рідкісний термофільний вид копротрофних грибів. Трапляється на старих екскрементах копитних тварин, переважно коней, на степових ділянках, остепнених луках, пасовищах та в інших природних трав'яних біотопах, що знаходяться під випасом чи викосом. В Україні відомий з кінця XIX ст., насамперед з південної її частини, включаючи Крим. Переважна більшість його знахідок тут обмежена періодом до 1960 р. (Sredinskiy, 1872–1873; Krupa, 1886; Tranzschel, 1902; Potebnya, 1910; Gizhytska, 1929; Hrodzinska, 1929; Moskovets, 1933; Zerova, 1956; Hayova, 2005). Вид рідкісний в Європі, входить до червоних списків грибів Бельгії, Болгарії, Великої Британії, Данії, Естонії, Іспанії, Латвії, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Північної Македонії, Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини, Фінляндії, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії та Швеції (Distribution..., 2015). Нещодавно було визнано, що на глобальному рівні *P. punctata* перебуває під найменшою загрозою і належить до категорії LC (Least Concern) (Persiani, Ainsworth, 2020). Проте на національному рівні в більшості країн Європи цей вид включений до червоних списків як такий, що знаходиться під загрозою зникнення через різке скорочення чисельності його популяцій упродовж минулого півстоліття аж до повної відсутності знахідок. Категорія виду – зникаючий.

***Rubroboletus lupinus* (Fr.) Costanzo, Gelardi, Simonini & Vizzini, in Vizzini, Index Fungorum 233: 1. 2015 – червоноборовик вовчий** (рис. 2, F)

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Ксеротермофільний вид, трапляється поодиноким, переважно в теплих листяних лісах, під дубом, у Середземномор'ї – під каштаном. У Криму знайдений у групуваннях дуба пухнастого і сосни кримської за участю ялівцю високого та сунічника дрібноплодного (Sarkina, 2014). В Україні відомо лише 5 його місцезнаходжень (Автономна Республіка Крим, Сумська, Тернопільська та Харківська обл.). Охороняється в Карадазькому і Ялтинському гірсько-лісовому природних заповідниках, у Природному заповіднику "Мис Март'ян" та Національному

природному парку "Гомільшанські ліси". Частіше трапляється в південних регіонах Європи і відсутній у Північній Європі, зростає також в Ізраїлі. Включений до червоних списків грибів Болгарії, Іспанії, Німеччини, Нідерландів, Португалії, Словаччини та Франції, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Lizoň, 2001; European..., 2010). Слабо отруйний гриб, але збирається чи пошкоджується населенням просто з інтересу. Категорія виду – вразливий.

***Rubroboletus rhodoxanthus* (Krombh.) Kuan Zhao & Zhu L. Yang, Phytotaxa 188(2): 70. 2014 – червоноборовик рожево-золотистий** (рис. 2, G)¹

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Термофільний вид, трапляється переважно у світлих теплих листяних лісах, на карбонатних ґрунтах, найчастіше під дубом і буком, зрідка. Зростає поодиноким або в невеликих групах, іноді в Криму в окремих місцях масово, великими групами. В Україні відомо лише 16 його місцезнаходжень (Автономна Республіка Крим, Закарпатська, Київська і Харківська обл.). Охороняється в Карпатському біосферному заповіднику, Природному заповіднику "Мис Март'ян", Ялтинському гірсько-лісовому природному заповіднику та Національному природному парку "Синевир". Відомий головним чином у країнах Південної Європи. Включений до Червоних списків грибів Австрії, Болгарії, Данії, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Сербії, Словаччини, Угорщини, Франції, Чехії та Швейцарії, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Šutara et al., 2009; European..., 2010). Сирий отруйний, викликає нудоту й блювоту, однак збирається чи пошкоджується населенням просто з інтересу. Категорія виду – зникаючий.

***Rubroboletus rubrosanguineus* (Cheype) Kuan Zhao & Zhu L. Yang, Phytotaxa 188(2): 70. 2014 – червоноборовик криваво-червоний** (рис. 2, H)²

¹ У наказі Міндовкілля вид подано як *Suillellus rhodoxanthus* (Krombh.) Blanco-Dios (піддубник рожево-золотистий), однак зараз ця назва визнається синонімом до *Rubroboletus rhodoxanthus* (Krombh.) Kuan Zhao & Zhu L. Yang.

² У наказі Міндовкілля вид подано як *Suillellus rubrosanguineus* (Cheype) Blanco-Dios (піддубник криваво-червоний), однак зараз ця назва визнається синонімом до *Rubroboletus rubrosanguineus* (Cheype) Kuan Zhao & Zhu L. Yang.

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Термофільний вид, віддає перевагу світлим місцям, які прогріваються сонцем. Приурочений переважно до гірських хвойних або мішаних з буком лісів, сформованих на багатих кальцієм ґрунтах, утворює мікоризу з ялиною, ялицею та буком. Трапляється поодиноким або невеликими групами, зрідка. В Україні відомо лише п'ять його місцезнаходжень (Івано-Франківська, Львівська і Харківська обл.). Охороняється в Національному природному парку "Гуцульщина". Поширений головним чином у Східній Європі, аж до Кавказу. Скрізь є рідкісним видом, включений до червоних списків грибів Німеччини та Чехії, кандидат на включення до Європейського червоного списку грибів (Šutara et al., 2009; European..., 2010). Отруйний, викликає важкі розлади органів травлення, однак збирається чи пошкоджується населенням просто з інтересу. Категорія виду – зникаючий.

***Rubroboletus satanas* (Lenz) Kuan Zhao & Zhu L. Yang, Phytotaxa 188(2): 70. 2014 – червоноборовик чортів** (рис. 2, I)

Належить до родини *Boletaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Термоксерофільний вид. Приурочений переважно до світлих дубових лісів, менше – букових і мішаних, зростає під дубом, зрідка буком і липою, на карбонатних ґрунтах. Трапляється поодиноким, рідко, інколи по 2–3 екз., ще рідше в групах, при цьому 2–3 плоди тіла зростаються при основі. В Україні відомо лише 15 його місцезнаходжень (Автономна Республіка Крим, Вінницька, Донецька, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Харківська та Хмельницька обл.). Відомості про знахідки *R. satanas* у Київській та Черкаській обл. (Sosin, 1946; Solomakhina, 1976; Solomakhina, Prudenko, 1998) викликають значні сумніви, оскільки екологічні умови цих регіонів несприятливі для розвитку даного гриба. Очевидно, він наводився на підставі неправильного визначення червоних форм інших схожих видів, наприклад *Suillellus luridus* (Schaeff.) Murrill або *Neoboletus luridiformis* (Rostk.) Gelardi, Simonini & Vizzini, які там є більш чи менш поширеними. Охороняється в Природному заповіднику "Розточчя". Відомий у країнах помірної пояси Північної півкулі, насамперед південних її регіонах. Включений до червоних списків грибів Болгарії, Естонії, Словаччини, Чехії, Чорногорії, Швеції та інших

країн, є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів (Lizoň, 2001; Gyosheva et al., 2006; Holec, Veran, 2006; Šutara et al., 2009; European..., 2010). Дуже отруйний гриб, однак збирається чи пошкоджується населенням просто з інтересу. Категорія виду – зникаючий.

***Suillus plorans* (Rolland) Kuntze, Revis. gen. pl. (Leipzig) 3(3): 535. 1898 – масляк плакучий** (рис. 2, J)

Належить до родини *Suillaceae* (*Boletales*, *Basidiomycota*). Віддає перевагу гірським місцевостям та вапняним ґрунтам, росте в альпійських хвойних лісах, інколи в парках, в Альпах – на висоті понад 2000 м н.р.м. В Україні трапляється в лісах з участю сосни європейської кедрової (*Pinus cembra* L.), утворює мікоризу переважно з цим видом, включений до Червоної книги України, інколи на високогір'ях з *P. mugo* Turra. Зростає поодиноким або невеликими групами, дуже рідко. В Україні відомо лише чотири його місцезнаходження (Закарпатська та Івано-Франківська обл.). Охороняється в Карпатському біосферному заповіднику та Природному заповіднику "Горгани". Поширений в основному в Євразії, зрідка його знаходять і в Північній Америці (Мексика). Включений до червоних списків грибів Австрії, Данії, Німеччини, Польщі, Румунії, Франції та Швейцарії, кандидат на включення до Європейського червоного списку грибів (Lista roślin..., 1992; European..., 2010). Їстівний гриб, інколи збирається населенням. Категорія виду – вразливий.

Подяки

Автори щиро вдячні мікологам О. Богославцю та В. Ісікову, а також грибникам-аматорам з групи "Гриби України" у фейсбуці (їхні прізвища зазначені в підписах до рисунків), світліни яких використано для створення ілюстрацій до цієї статті.

ORCID

В.П. Гелюта: <https://orcid.org/0000-0001-7849-2162>
М.О. Зикова: <https://orcid.org/0000-0002-2925-7075>
В.П. Гайова: <https://orcid.org/0000-0002-7038-1633>
М.П. Придюк: <https://orcid.org/0000-0001-5083-014X>
М.В. Шевченко: <https://orcid.org/0000-0001-9173-7662>

Список посилань

- Ainsworth A.M., Smith J.H., Boddy L., Dentinger B.T.M., Jordan M., Parfitt D., Rogers H.J., Skeates S.J. 2013. Red List of Fungi for Great Britain: *Boletaceae*. A pilot conservation assessment based on national database records, fruit body morphology and DNA barcoding. *Joint Nature Conservation Committee, Species Status*, 14: 1–37.
- Akata I., Kaya A., Uzun Y. 2012. New Ascomycete records for Turkish macromycota. *Turkish Journal of Botany*, 36: 420–424. <https://doi.org/10.3906/bot-1108-7>
- Akulov O., Hromakova A., Zhezhera M., Tupikov A. 2017. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Seriya Biologiya*, 28: 96–100. [Акулов О., Громакова А., Жежера М., Тупиков А. 2017. Перші відомості про знахідки рідкісного гриба *Battarreia phalloides* (Dicks.) Pers. з Харківського Лісостепу. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Біологія*, 28: 96–100].
- Assyov B., Denchev C.M. 2015. *Boletus depilatus* Redeuilh. In: *Red Data Book of the Republic of Bulgaria*, vol. 1. *Plants and Fungi*. Eds. D. Peev, A.S. Petrova, M. Anchev, D. Temniskova, C.M. Denchev, A. Ganeva, Ch. Gushev, V. Vladimirov. Sofia: IBER – BAS & MOEW, p. 776.
- Assyov B., Stoykov D., Nikolova S. 2010. New records of some rare and noteworthy larger fungi from Bulgaria. *Trakia Journal of Sciences*, 8(4): 1–6.
- Babenko O.A. 2013. *Ukrainian Botanical Journal*, 70(5): 669–677. [Бабенко О.А. 2013. Епігейні гастероміцети північно-західного Причорномор'я. *Український ботанічний журнал*, 70(5): 669–677].
- Bendiksen E., Høiland K., Brandrup T.E., Jordal J.B. 1998. *Red list of threatened fungi in Norway*. The Herbarium, The Natural History Museum and Botanical Garden, University of Oslo. Available at: http://www.nhm.uio.no/botanisk/sopp/redintro_gammel.htm (Accessed 30 April 2018).
- Bernicchia A., Gorjón S.P. 2010. *Corticaceae* s. l. *Fungi Europaei*, 12: 1–1008.
- Biketova A.Yu., Heluta V.P. 2015. *Mikologiya i fitopatologiya*, 49(1): 3–6. [Бикетова А.Ю., Гелюта В.П. 2015. Первая находка *Rubinoletus rubinus* (Boletales) на территории Украины. *Микология и фитопатология*, 49(1): 3–6].
- Bitew A., Ryvarden L. 2011. Preliminary check-list of wood inhabiting basidiomycetes of Ethiopia. *Synopsis Fungorum*, 29: 11–21.
- Bondartsev A.S. 1953. *Trutovye griby evropeyskoy chasti SSSR i Kavkaza*. Moscow; Leningrad: Izd-vo AN SSSR, 1106 pp. [Бондарцев А.С. 1953. *Трутовые грибы европейской части СССР и Кавказа*. Москва; Ленинград: Изд-во АН СССР, 1106 с.].
- Bondartseva M.A., Parmasto E.Kh. 1986. *Afilloforovye griby (semeystva gimenokhetovye, lakhnokladiyevye, konioforovye, shchelelistnikovye). Opredelitel gribov SSSR*, vol. 1. Leningrad: Nauka, 192 pp. [Бондарцева М.А., Пармасто Э.Х. 1986. *Афиллофоровые грибы (семейства гименохетовые, лахнокладиевые, кониофоровые, щелелистниковые). Определитель грибов СССР*, вып. 1. Ленинград: Наука, 192 с.].
- Castellano M.A., Cazares E., Fondrick B., Dreisbach T. 2003. *Mythicomyces corneipes* (Fries) Redhead & Smith. In: *Handbook to Additional Fungal Species of Special Concern in the Northwest Forest Plan*, part 7: *Species Gyromitra montana to Phaeocollybia fallax* (Report). Portland, OR: U.S. Department of Agriculture, Forest Service, Pacific Northwest Research Station, p. S3–81. Available at: <https://www.fs.fed.us/pnw/pubs/gtr572/partb6.pdf>
- Chervona knyha Ukrayiny. Roslynniy svit*. 2009. Ed. Ya.P. Didukh. Kyiv: Globalconsulting, 912 pp. [*Червона книга України. Рослинний світ*. 2009. Ред. Я.П. Дідух. Київ: Глобалконсалтинг, 912 с.].
- Dahlberg A., Croneborg H. (Eds.) 2003. *33 threatened fungi in Europe. Complementary and revised information on candidates for listing in Appendix I of the Bern Convention*. Uppsala: Swedish Species Information Centre, 14 pp.
- Dahlberg A., Ainsworth A.M. 2019. *Amylocystis lapponica*. In: *The IUCN Red List of Threatened Species 2019*: e.T58521132A58521155. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2019-2.RLTS.T58521132A58521155.en> (Accessed 14 April 2022).
- Dennis R.W.G. 1978. *British Ascomycetes*. 2nd ed. Vaduz: J. Cramer, 486 pp.
- Discover Life*. 2018. Available at: <http://www.discoverlife.org/> (Accessed 30 April 2018).
- Distribution, ecology and status of 51 macromycetes in Europe: results of the ECCF Mapping Programme*. 2015. Eds A. Fraiture, P. Otto. *Scripta Botanica Belgica*, 53: 1–247.
- Dudka I.O., Heluta V.P., Prydiuk M.P. 2018. In: *Roslynniy svit u Chervoniy knyzi Ukrainy: vprovadzhennya Hlobalnoi stratehii zberzhennya roslyn*. Kherson, pp. 115–117. [Дудка І.О., Гелюта В.П., Придюк М.П. 2018. Деякі види грибів, які слід виключити з Червоної книги України. В зб.: *Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин: матеріали V Міжнародної конференції (25–28 червня 2018 р., Херсон)*. Херсон: ФОП Вишемирський, с. 115–117].
- Dudka I.O., Heluta V.P., Prydiuk M.P., Tykhonenko Yu.Ya., Akulov O.Yu., Hayova V.P., Zykova M.O., Andrianova T.V., Dzhan V.V., Scherbakova Yu.V. 2019. *Fungi of Reserves and National Nature Parks of the Ukrainian Carpathians*. Ed. V.P. Heluta. Kyiv: Naukova Dumka, 215 pp. [Дудка І.О., Гелюта В.П., Придюк М.П., Тихоненко Ю.Я., Акулов О.Ю., Гайова В.П., Зикова М.О., Андріанова Т.В., Джаган В.В., Щербаківа, Ю. В. 2019. *Гриби заповідників і національних природних парків Українських Карпат*. За ред. В.П. Гелюти. Київ: Наукова думка, 215 с.].
- European Council for the Conservation of Fungi*. 2010. Available at: <http://www.eccf.eu/redlists-en.html> (Accessed 14 February 2022)
- Ezhov O.N., Zmitrovich I.V. 2015. Checklist of aphylloroid fungi (*Agaricomycetes, Basidiomycota*) in boreal forests of Pinega Reserve, north-east European Russia. *Check List*, 11(1): 1–11. <https://doi.org/10.15560/11.1.1495>

- Frankivskiy V.Ya. 1963. *Ukrainian Botanical Journal*, 20(1): 103. [Франківський В.Я. 1963. Про знаходження гриба *Battarrea stevenii* (Lib.) Fr. на Україні. *Український ботанічний журнал*, 20(1): 103].
- Friebes G., Wendelin I. 2015. Wer suchet, der findet: seltene und interessante *Ascomycota*. vom Jägerberg (Steiermark, Österreich). *Joannea Botanik*, 12: 5–38.
- Gierczyk B., Kujawa A., Wójtowski M. 2010. *Plectania melastoma* – nowe stanowisko w Polsce. *Chrońmy Przyrodę Ojczyznę*, 66(1): 61–64.
- Glejdura S., Kunca V., Kučera V. 2011. *Plectania melastoma* (*Sarcosomataceae*, *Pezizales*) in Slovakia. *Catathelasma*, 13: 19–24.
- Gilbertson R.L., Budington A.B. 1970. New records of Arizona wood-rotting fungi. *Journal of the Arizona Academy of Science*, 6(2): 91–97.
- Gizhytska Z.K. 1929. *Visnyk Kyivskoho botanichnoho sadu*, 10: 4–41 [Гіжицька З.К. 1929. Матеріяли до мікофлори України. *Вісник Київського ботанічного саду*, 10: 4–41].
- Gyosheva M.M., Denchev C.M., Dimitrova E.G., Assyov B., Petrova R.D., Stoichev G.T. 2006. Red List of fungi in Bulgaria. *Mycologia Balcanica*, 3: 81–87.
- Halama M., Szypuła J. 2010. The first locality of *Chalciporus rubinus* (*Boletales*, *Basidiomycota*) in Poland. *Acta Mycologica*, 45(1): 57–65. <https://doi.org/10.5586/am.2010.008>
- Hayova V.P. 2005. *Zbirnyk naukovykh prats Luhanskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Series Biologichni nauky*. Special issue "Bioriznomanitnist Luhanskoho pryrodnoho zapovidnyka NAN Ukrainy", 56(79): 117–129. [Гайова В.П. 2005. Аскоміцети Луганського природного заповідника (крім порядку *Erysiphales*). *Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. Серія Біологічні науки*. Спец. випуск "Біорізнманітність Луганського природного заповідника НАН України", 56(79): 117–129].
- Hayova V.P., Heluta V.P., Shevchenko M.V. 2019. *Fomitopsis officinalis* (*Polyporales*): are there any records of the fungus known from Ukraine? *Ukrainian Botanical Journal*, 77(1): 40–43. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj77.01.040>
- Heluta V.P. 2012. In: *Roslynniy svit u Chervoniy knyzi Ukrainy: vprovadzhennya Hlobalnoi stratehii zberezhennya roslyn*. Kyiv: Palyvoda, pp. 201–204. [Гелюта В.П. 2012. Огляд представників роду *Boletus* L. як претендентів на включення до "Червоної книги України". В зб.: *Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин*. Матеріали II Міжнародної наукової конференції (9–12 жовтня 2012 р., м. Умань, Черкаська область). Київ: Паливода А.В., с. 201–204].
- Heluta V.P. 2017. *Ukrainian Botanical Journal*, 74(5): 469–474. [Гелюта В.П. 2017. Поширення в Україні *Morchella steppicola* (*Pezizales*, *Ascomycota*) – гриба, внесенного до Червоної книги України. *Український ботанічний журнал*, 74(5): 469–474]. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj74.05.469>
- Heluta V.P., Assyov B., Hayova V.P. 2019. Distribution and preliminary assessment of a rare fungus *Hemileccinum depilatum* (*Boletales*, *Basidiomycota*) in Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal*, 76(5): 427–433. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj76.05.427>
- Heluta V.P., Zyкова M.O. 2018. *Ukrainian Botanical Journal*, 75(2): 137–142. [Гелюта В.П., Зикова М.О. 2018. Поширення в Україні *Clathrus archeri* (*Phallales*, *Basidiomycota*) – гриба, що має бути виключеним з Червоної книги України. *Український ботанічний журнал*, 75(2): 137–142]. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj75.02.137>
- Heluta V.P., Zyкова M.O. 2019. *Ukrainian Botanical Journal*, 76(2): 152–161 [Гелюта В.П., Зикова М.О. 2019. Поширення в Україні деяких видів *Phallales* (*Basidiomycota*), включених у Червону книгу України. *Український ботанічний журнал*, 76(2): 152–161]. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj76.02.152>
- Hjortstam K., Larsson K.-H. 1994. Annotated check-list to genera and species of corticioid fungi (*Aphyllorhales*, *Basidiomycotina*) with special regards to tropical and subtropical areas. *Windhalia*, 21: 1–75.
- Holec J., Beran M. (Eds). 2006. Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. *Praha Příroda*, 24: 1–282.
- Hrodzinska V.P. 1929. *Zapysky Bilotserkivskoho silskohospodarskoho politehnikumu*, 1(1): 193–200. [Гродзінська В.П. 1929. Матеріяли до грибної флори Білоцерківщини (із робіт катедри сільськогосподарської ботаніки). *Записки Білоцерківського сільськогосподарського політехнікуму*, 1(1): 193–200].
- Huntinen S., Vauras J. 1992. *Mythicomycetes corneipes*, a rare agaric in Fennoscandia. *Karstenia*, 32(1): 7–12.
- Kalucka I.L. 2019. *Montagnea radiosa*. In: *The IUCN Red List of Threatened Species 2019*: e.T125433585A125435470. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2019-3.RLTS.T125433585A125435470.en> (Accessed 14 April 2022).
- Karadelev M., Rusevska K., Spasikova S. 2006. Ecology and distribution of the genus *Boletus* (*Boletaceae*) in the Republic of Macedonia. *Mycologia Montenegrina*, 9: 7–23.
- Karpenko K.K. 2004. *Ukrainian Botanical Journal*, 61(2): 34–35. [Карпенко К.К. 2004. Нові та рідкісні для України види макроміцетів із північно-східної частини Лівобережного Лісостепу. *Український ботанічний журнал*, 61(2): 34–35].
- Kochunova N.A. 2009. Maslenok rubinovy, rubinoboletus – *Rubinoboletus rubinus* (W.G. Sm.) Pilát et Demek. In: *Krasnaya kniga Amurskoy oblasti: Redkie i nakhodyashchiesya pod ugrozoy ischeznoeniya vidy zhivotnykh, rasteniy i gribov*. Ed. O.N. Kozhemyako et al. Blagoveshchensk: Izd-vo BGPU, pp. 399–400. [Кочунова Н.А. 2009. Масленок рубиновий, рубиноболетус – *Rubinoboletus rubinus* (W.G. Sm.) Pilát et Demek. В кн.: *Красная книга Амурской области: Редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды животных, растений и грибов*. Ред. О.Н. Кожемяко и др. Благовещенск: Изд-во БГПУ, с. 399–400].

- Korzhenevskiy V.V., Belich T.V., Sadogurskiy S.E., Bagrikova N.A., Sadogurskaya S.A., Maslov I.I., Sarkina I.S., Maksimenko V.A. 2002. In: *Zapovedniki Kryma. Bioraznoobrazie na prioritnykh territoriyakh: 5 let posle Gurzufa*. Simferopol, pp. 221–224. [Корженевский В.В., Белич Т.В., Садогурский С.Е., Багрикова Н.А., Садогурская С.А., Маслов И.И., Саркина И.С., Максименко В.А. 2002. Инвентаризация флоры Казантипского природного заповедника. В сб.: *Заповедники Крыма. Биоразнообразие на приоритетных территориях: 5 лет после Гурзуфа: Материалы II научной конференции (25–26 апреля 2002 г., Симферополь, Крым)*. Симферополь, с. 221–224].
- Kout J., Hajšmanová P. 2015. *Kavinia albiviridis* in the Czech Republic. *Czech Mycology*, 67(1): 59–67.
- Krupa J. 1866. Zapiski mykologiczne przeważnie z okolic Lwowa i z Tatr. *Kosmos*, 11: 270–399.
- Lista roślin zagrożonych w Polsce*. 1992. Eds. K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Heinrich. Kraków: Instytut Botaniki im. W. Szafera, 98 pp.
- Lizoň P. 2001. Červený zoznam húb Slovenska. 3. Verzia (December 2001). In: *Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska*. Eds. D. Baláž, K. Marhold, P. Urban. *Ochrana Prírody*, 20(Suppl.): 6–13.
- Lukács Z., Makai A.A. 2004. *Plectania melastoma* (Sarcosomataceae, Pezizales) újabb magyarországi előfordulása. *Mikológiai Közlemények, Clusiana*, 43(1-3): 3–7.
- Lukić N. 2009. The distribution and diversity of *Boletus* genus in central Serbia. *Kragujevac Journal of Science, Republic of Serbia*, 31: 59–68.
- Maekawa N. 2002. Corticioid fungi (*Basidiomycetes*) collected in Sichuan province, China. *Mycotaxon*, 83: 81–95.
- Makarenko Ya.M. 2013. In: *Aktualni problemy doslidzhennya dovkillya. Zbirnyk naukovykh prats (za materialamy V Mizhnarodnoi naukovoi konferentsii, 23–25 travnya 2013 r., m. Sumy)*, vol. 1. Sumy, pp. 294–296. [Макаренко Я.М. 2013. *Montagnea arenaria* (DC.) Zelle – рідкісний вид з території Полтавської області. В зб.: *Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами V Міжнародної наукової конференції, 23–25 травня 2013 р., м. Суми)*, т. 1. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, с. 294–296].
- Medel R., Chacón S. 2000. Contribución al conocimiento del género *Plectania* (Pezizales, Sarcosomataceae) en México. *Acta Botanica Mexicana*, 50: 11–19.
- Miller O.K., Miller H.H. 1994. Checklist of Columbia Basin Fungi. *Interior Columbia Basin, Ecosystem Management Project*. Available at: <http://www.icbemp.gov/science/miller2.pdf> (Accessed 30 April 2018).
- Moskovets S.M. 1933. *Visnyk Kyivskoho botanichnoho sadu*, 16: 71–87. [Московець С.М. 1933. До мікофлори півдня України. *Вісник Київського ботанічного саду*, 16: 71–87].
- Nagasawa E., Nakanishi T. 2017. The occurrence of *Plectania melastoma* (Pezizales, Sarcosomataceae) in Japan. *Reports of the Tottori Mycological Institute*, 47: 1–6.
- Niemelä T. 2005. Käävat, puiden sienet. *Norrinia*, 13: 1–320.
- Palamarchuk M.A. 2009. *Khvoynye borealnoy zony*, 26(1): 67–71. [Паламарчук М.А. 2009. Ксилотрофные агарикоидные базидиомицеты Печоро-Ильичского заповедника (Северный Урал). *Хвойные бореальной зоны*, 26(1): 67–71].
- Persiani A.M., Ainsworth A.M. 2020. *Poria punctata* (amended version of 2020 assessment). In: *The IUCN Red List of Threatened Species 2020*: e.T58517228A185715679. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2020-3.RLTS.T58517228A185715679.en> (Accessed 26 April 2022).
- Pilát A. 1940. Hymenomycetes Carpatorum orientalis. *Acta Musei Nationalis Pragae, Series B*, 2(3): 37–80.
- Potebnya A.A. 1910. *Trudy Obshchestva ispytateley prirody pri Imperatorskom Kharkovskom universitete*, 43: 203–241. [Потебня А.А. 1910. Материалы к микологической флоре Курской и Харьковской губерний. *Труды Общества испытателей природы при Императорском Харьковском университете*, 43: 203–241].
- Prydiuk M.P. 2005. *Zbirnyk naukovykh prats Luhanskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Special issue. Biologichni nauky*, 56(79):69–92. [Придюк М. П. 2005. Базидіомицети Луганського природного заповідника. *Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. Спец. випуск. Біологічні науки*, 56(79): 69–92].
- Prydiuk M.P. 2015. *Ukrainian Botanical Journal*, 72(1): 55–60. [Придюк М.П. 2015. *Mythicomycetes (Psathyrellaceae)* – новий для України рід грибів. *Український ботанічний журнал*, 72(1): 55–60. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj72.01.055>
- Prudenko M.M., Dzhahan V.V. 2008. *Zapovidna sprava v Ukraini*, 14(2): 11–14. [Пруденко М.М., Джаган В.В. 2008. Багаторічний моніторинг грибів у Канівському заповіднику. *Заповідна справа в Україні*, 14(2): 11–14].
- Rassi P., Alanen A., Kanerva T., Mannerkoski I. 2001. *The Red List of Finnish Species*. Ministry of the Environment & Finnish Environment Institute, Helsinki, 432 pp.
- Rassi P., Huvärinen E., Juslén A., Mannerkoski I. 2010. *Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010 (The 2010 Red List of Finnish Species)*. Helsinki, 685 pp.
- Rifai M.A. 1968. The Australasian Pezizales in the herbarium of the Royal Botanical Gardens Kew. *Verhandelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Afdeling Natuurkunde, Tweede Sectie*, 57(1): 1–295.
- Saar I., Oja J., Pöldmaa K., Zettur I., Kõljalg U. 2019. Red List of Estonian. *Folia Cryptogamica Estonica*, (56): 117–126. <https://doi.org/10.12697/fce.2019.56.12>
- Sarkina I.S. 2003. *Nature Reserves in Ukraine*, 9(1): 28–30. [Саркина И.С. 2003. Находки макромицетов в Казантипском и Опукском природных заповедниках (Крым). *Заповідна справа в Україні*, 9(1): 28–30].

- Sarkina I.S. 2004. *Sbornik nauchnykh trudov Gosudarstvennogo Nikitskogo botanicheskogo sada*, 123: 50–58. [Саркіна І.С. 2004. Базидіальні макромицети степного Крима: Керченський полуострів і Присиваш'є. *Сборник научных трудов Государственного Никитского ботанического сада*, 123: 50–58].
- Sarkina I.S. 2014. In: *Roslynniyi svit u Chervoniyi knyzi Ukrainy: vprovadzhennya Hlobalnoi stratehii zberezheniya roslin. Materialy III Mizhnarodnoi konferentsii*. Lviv, pp. 187–189. [Саркіна І.С. 2014. Доповнення до розповсюдження деяких включених до Червоної книги України грибів на Кримському півострові. В зб.: *Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин. Матеріали III Міжнародної конференції (4–7 червня 2014 р., м. Львів)*. Львів, с. 187–189].
- Shevchenko M.V. 2017. *Ukrainian Botanical Journal*, 74(3): 293–297. [Шевченко М.В. 2017. Нові та рідкісні для України види кортиціодних грибів. *Український ботанічний журнал*, 74(3): 293–297]. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj74.03.293>
- Shevchenko M.V. 2018. In: *Roslynniyi svit u Chervoniyi knyzi Ukrainy: vprovadzhennya Hlobalnoi stratehii zberezheniya Roslyn*. Kherson FOP Vyshemyrskyi, pp. 136–137. [Шевченко М.В. 2018. Рідкісні види афілофородних грибів в Ічнянському національному природному парку (Чернігівська обл.). В зб.: *Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин: матеріали V Міжнародної конференції (25–28 червня 2018 р., Херсон)*. Херсон: ФОП Вишемирський, с. 136–137].
- Škubla P. 2003. *Mycoflora Slovaca*. Šaľa: Mycelium, 1103 pp.
- Solomakhina V.M. 1976. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series: Biology*, 18: 92–94. [Соломахіна В.М. 1976. Болетальні гриби (*Boletales*) Канівського заповідника. *Вісник Київського університету. Серія Біологія*, 18: 92–94].
- Solomakhina V.M., Prudenko M.M. 1998. In: *Rol okhoronyvanykh pryrodnykh terytoriy u zberezheni bioriznomanitya: Materialy konferentsii do 75-richchya Kanivskoho pryrodnoho zapovidnyka*. Kaniv, pp. 139–140. [Соломахіна В.М., Пруденко М.М. 1998. Особливості мікобіоти Канівського природного заповідника. В зб.: *Роль охоронюваних природних територій у збереженні біорізноманіття: Матеріали конференції до 75-річчя Канівського природного заповідника (м. Канів, 8–10 вересня 1998 р.)*. Канів, с. 139–140].
- Sosin P.Ye. 1946. *Naukovi zapysky Poltavskoho derzhavnoho pedahohichnoho institutu*, 6: 92–109. [Сосін П.Є. 1946. Матеріали до екології та географії губчастих грибів на Україні. *Наукові записки Полтавського державного педагогічного інституту*, 6: 92–109].
- Spooner B.M. 2002. The larger Cup Fungi in Britain, part 4: *Sarcoscyphaceae* and *Sarcosomataceae*. *Field Mycology*, 3: 9–14.
- Sredinskiy N.K. 1872–1873. *Zapiski Novorossiyskogo obshchestva estestvoispytateley*, 1: 1–292. [Срединский Н.К. 1872–1873. Материалы для флоры Новороссийского края и Бессарабии. *Записки Новороссийского общества естествоиспытателей*, 1: 1–292].
- Strittmatter E., Oberhauer H. 2013. Ein Fund der Hornstieligen Scheinschwefelkopfes *Mythicomycetes corneipes* (Fr.) Redhead & A.H. Sm. in Südwestdeutschland. *Zeitschrift für Mykologie*, 79(2): 337–349.
- Šutara J., Mikšik M., Janda V. 2009. *Hřibovité houby. Čeleď Boletaceae a rody Gyrodon, Gyroporus, Boletinus a Suillus*. Praha: Academia, 296 pp.
- Tranzschel V.G. 1902. *Trudy Botanicheskago Muzeya Imperatorskoy Akademii Nauk*, 1: 47–75. [Траншель В.Г. 1902. Матеріали для микологічної флори Росції. I. Списокъ грибівъ, собранныхъ въ Крыму въ 1901 г. *Труды Ботаническаго Музея Императорской Академіи Наукъ*, 1: 47–75].
- Valz Ya.Ya., Rishavi L. 1871. *Zapiski Kievskago obshchestva estestvoispytateley*, 2(2): 187–195. [Вальцъ Я.Я., Ришави Л. 1871. Списокъ коллекціи миксомицетовъ и грибівъ, собранныхъ А.С. Роговичемъ, Я.Я. Вальцемъ и Л. Ришави. *Записки Киевскаго общества естествоиспытателей*, 2(2): 187–195].
- Wasser S.P. 1971. In: *Materialy I konferentsii po sporovym rasteniyam Ukrainy*. Kiev: Naukova Dumka, pp. 136–138. [Вассер С.П. 1971. *Agaricales, Aphyllophorales, Gasteromycetes* целинной степи, полезных лесополос и дендропарка заповедника Аскания-Нова Херсонской области. В сб.: *Материалы I конференции по споровым растениям Украины*. Киев: Наукова думка, с. 136–138].
- Wasser S.P., Soldatova I.M. 1977. *Vysshye bazidiomitsety stepnoy zony Ukrainy (por. Boletales, Agaricales, Russulales i Aphyllophorales)*. Kiev: Naukova Dumka, 335 pp. [Вассер С.П., Солдатова И.М. 1977. *Высшие базидиомицеты степной зоны Украины (пор. Boletales, Agaricales, Russulales u Aphyllophorales)*. Киев: Наукова думка, 335 с.].
- Westling A. (Ed.) 2015. *Rödlistade arter i Sverige*. Uppsala: ArtDatabanken, 209 pp.
- Winterhoff W., Krieglsteiner G.J. 1984. *Gefährdete Pilze in Baden-Württemberg. Rote Liste der gefährdeten Großpilze in Baden-Württemberg*. 2 Fassung. Karlsruhe: Landesanstalt für Umweltschutz Baden-Württemberg, 40 pp.
- Wojewoda W., Ławrynówic M. 2006. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce. In: *Czerwona lista roślin i grzybów Polski*. Eds. Z. Mirek, K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Szlag. Kraków: Inst. Bot. im. W. Szafera PAN, pp. 53–70.
- Xu A-S. 2000. Notes on *Plectania* in Xizang. *Mycosystema*, 19: 200–204.
- Zerova M.Ya. 1956. *Ukrainian Botanical Journal*, 13(2): 68–77. [Зерова М.Я. 1956. Наземні гриби цілнинних степів Української РСР. *Український ботанічний журнал*, 13(2): 68–77].
- Zerova M.Ya., Sosin P.Ye., Rozhenko H.L. 1979. *Izsnachnyk hrybiv Ukrainy. Bazydiomitsety*, vol. 5, book 2. Kyiv:

- Naukova Dumka, 493 pp. [Зерова М.Я., Сосін П.Є., Роженко Г.Л. 1979. *Визначник грибів України. Базидіоміцети*, т. 5, кн. 2. Київ: Наукова думка, 493 с.].
- Zhuang W.Y., Wang Z. 1998. Discomycetes of tropical China. I. Collections from Hainan Island. *Mycotaxon*, 67: 21–31.
- Zykova M.O. 2018. In: *Roslynnysvitu Chervoniy knyzi Ukrainy: vprovadzhennya Hlobalnoi stratehii zberezhennya rosllyn*. Kherson: FOP Vyshemyrskyi, pp. 120–121. [Зикова М.О. 2018. Нова знахідка рідкісного дискоміцета *Plectania melastoma* (*Ascomycota, Pezizales*) на території України. В зб.: *Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин: матеріали V Міжнародної конференції (25–28 червня 2018 р., Херсон)*. Херсон: ФОП Вишемирський, с. 120–121].
- Рекомендує до друку М.М. Сухомлин

Гелюта В.П., Зикова М.О., Гайова В.П., Придюк М.П., Шевченко М.В. 2022. **Деякі зміни до списку видів грибів, включених до Червоної книги України.** *Український ботанічний журнал*, 79(3): 154–168. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.03.154>

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, вул. Терещенківська 2, Київ 01601, Україна: В.П. Гелюта, М.О. Зикова, В.П. Гайова, М.П. Придюк, М.В. Шевченко.

Реферат. Червона книга України є офіційним державним документом, який містить перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного, рослинного світу та грибів у межах України, а також узагальнені відомості про сучасний стан цих видів і заходи щодо їхнього збереження та відтворення. Відповідно до Закону України про Червону книгу України, Кабінет Міністрів України забезпечує офіційне видання та розповсюдження паперового варіанту "Червоної книги України" не рідше одного разу на 10 років. Як правило, зміни до переліків видів, що підлягають охороні на загальнодержавному рівні, вносяться напередодні підготовки такого нового видання. Саме тому на основі результатів десятирічного дослідження в 2021 р. з Червоної книги України виключено 9 та внесено до неї 20 видів грибів. З різних причин були виключені *Anthurus archeri*, *Clathrus ruber*, *Entoloma nidorosum*, *Gyromitra slonevskii*, *Laricifomes officinalis*, *Morchella steppicola*, *Mutinus ravenelii*, *Phallus duplicatus* та *Pseudocolus fusiformis*. Були внесені такі види, як *Amylocystis lapponica*, *Battarrea phalloides*, *Butyriboletus appendiculatus*, *B. fechtneri*, *B. fuscoroseus*, *B. subappendiculatus*, *Chalciporus rubinus*, *Hemileccinum depilatum*, *Hericium erinaceum*, *Kavinia alboviridis*, *Montagnea radiosa*, *Mythicomycetes corneipes*, *Phellinidium ferrugineofusum*, *Plectania melastoma*, *Poronia punctata*, *Rubroboletus lupinus*, *R. rhodoxanthus*, *R. rubrosanguineus*, *R. satanas* і *Suillus plorans*. У статті наведено причини виключення з Червоної книги зазначених 9 видів грибів та подано короткі відомості про 20 рідкісних видів, що включені до цього державного документа. Останні проілюстровано відповідними світлинами.

Ключові слова: базидієві гриби, загрожені види, рідкісні гриби, охорона, сумчасті гриби, червоний список